

Handläggare
Marie-Louise Brundin
Katarina Håkansson

Datum
2016-06-14

Diarienummer
UBN-2016-2496

Utbildningsnämnden

Förändring avseende rätt till plats i fritidshem

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att ändra reglerna för plats i fritidshem enligt förslag i bilaga, vilket innebär en begränsad rätt till plats för elever med vårdnadshavare som är arbetssökande eller föräldralediga, samt

att förändringen ska gälla från 1 augusti 2017

Ärende

Utbildningsnämnden har i verksamhetsplanen för 2016 beslutat att bedöma om tidigare politiska satsningar och utökade kostnader behöver omprövas för att säkerställa resurser till prioriterade aktiviteter.

Barn- och ungdomsnämnden beslutade den 20 december 2012 att alla elever i förskoleklass och årskurserna 1-6 har rätt att delta i fritidshemmets verksamhet från och med januari 2013. Beslutet innebär att även barn som har föräldrar som är arbetssökande eller föräldralediga har rätt till fritidsplats vilket är ett erbjudande utöver det som krävs i skollagen.

I **bilaga** redovisas förslag till förändring avseende rätten till plats i fritidshem för elever med vårdnadshavare som är arbetssökande eller föräldralediga.

Utbildningsnämnden föreslås besluta att göra följande tillägg under rubriken ”Placering i fritidshem och annan pedagogisk verksamhet” i regler för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet:

”Elev erbjuds utbildning i fritidshemmet i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Elever erbjuds även utbildning i fritidshem, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av sådan utbildning.”

Detta innebär att barn till arbetssökande eller föräldralediga får en begränsning i rätten till plats i fritidshem. Förändringen föreslås gälla från 1 augusti 2017 för att ge framförhållning till barn och vårdnadshavare samt möjligheter att göra omställningar i verksamheten.

Konsekvenser för barn/elever

De elever och vårdnadshavare som genom beslutet förlorar en önskad plats i fritidshem kan uppleva att de går miste om värdefull verksamhet och kamratkontakter. Tiden i fritidshemmet utgör dock bara en liten andel av skoldagen. Eleverna har därmed kvar sitt sammanhang i undervisningen och med sina kamratkontakter. Det gör det också möjligt för föräldrar att söka arbete. Det är viktigt att betona att det precis som inom förskolan kommer att finnas rätt till fritidshemsplats i de fall en elev har särskilda behov.

Ekonomiska konsekvenser

Utbildningsförvaltningen har gjort en uppskattning av antalet elever som har föräldrar som är arbetslösa eller föräldralediga utifrån den ökning i antal elever på fritids mellan år 2012 och år 2015 och har gjort en beräkning som bygger på drygt 460 elever. Det skulle medföra att kostnaden för verksamheten i fritidshem skulle minska med 12 mnkr/år. Då berörda elever är utspridda på flertalet fritidshem bedöms detta inte negativt påverka den berörda skolans möjlighet att bedriva en verksamhet med god kvalitet.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

Handläggare
Marie-Louise Brundin
Katarina Håkansson

Datum
2016-06-14

Diarienummer
UBN-2016-2496

Utbildningsnämnden

Förslag till ändrad rätt till plats i fritidshem

Bakgrund

Utbildningsnämnden har i verksamhetsplanen för 2016 beslutat att bedöma om tidigare politiska satsningar och utökade kostnader behöver omprövas för att säkerställa resurser till prioriterade aktiviteter.

Barn-och ungdomsnämnden beslutade den 20 december 2012 att alla elever i förskoleklass och årskurserna 1-6 har rätt att delta i fritidshemmets verksamhet från och med januari 2013. Beslutet innebär att även barn som har föräldrar som är arbetssökande eller föräldralediga har rätt till fritidsplats vilket är ett erbjudande utöver det som krävs i skollagen.

Nuvarande organisation och kostnader

Enligt skollagen ska erbjudas utbildning i fritidshemmet i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Elever ska även erbjudas utbildning i fritidshem, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av sådan utbildning.

Beslutet att utvidga detta till att gälla alla barn togs på grund av att fritidshemmet i nya skollagen har fått en närmare koppling till förskoleklassen och grundskolan. Förändringen beräknades medföra ökning med cirka 700 elever i fritidshemmen. I budgeten för 2013 fanns 16,5 mnkr (nettokostnad efter avdragen föräldraavgift) avsatt för den antagna volymökningen.

Det är idag svårt att bedöma hur många elever det rör sig om eftersom föräldrar inte behöver uppge om de är arbetslösa eller föräldralediga vid inkomstanmälan för föräldraavgiften.

En jämförelse med de kommuner som enligt SKL är jämförbara med Uppsala¹, visar att ingen av dessa generellt ger rätt till plats i fritidshem till elever vars föräldrar är föräldralediga eller arbetssökande. Bilden är liknande inom R8-nätverket. Inte heller Eskilstuna ger rätt till plats

---

¹ Linköping, Helsingborg, Örebro, Västerås, Lund, Jönköping, Norrköping

utöver skollagens krav. I Gävle ges plats för elever till arbetssökande förälder. I Västerås ges rätt till ett begränsat antal timmar för elever till arbetssökande och ett begränsat antal timmar för elever i förskoleklass för föräldralediga.

Uppsala kommun har ett ekonomiskt läge där det behöver göras prioriteringar för att inte kvaliteten i de grundläggande uppdragen i skolformerna ska äventyras. Utbildningsförvaltningen föreslår därför att reglerna för rätt till plats i fritidshem anpassas till de krav som anges i skollagen.

Förslag till förändring

Utbildningsnämnden föreslås besluta att göra följande tillägg under rubriken ”Placering i fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ” i regler för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet:

”Elev erbjuds utbildning i fritidshemmet i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Elever erbjuds även utbildning i fritidshem, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av sådan utbildning.”

Detta innebär att barn till arbetssökande eller föräldralediga får en begränsning i rätten till plats i fritidshem. Förändringen föreslås gälla från 1 augusti 2017 för att ge framförhållning till barn och vårdnadshavare samt möjligheter att göra omställningar i verksamheten.

Förslaget syftar till att säkerställa att det finns tillräckligt med resurser för att med god kvalitet tillgodose de rättigheter till utbildning som barn och elever har enligt skollag och läroplaner. Plats i fritidshem om förälder är arbetssökande eller föräldraledig är inte en sådan rättighet.

Konsekvenser för barn/elever

De elever och vårdnadshavare som genom beslutet förlorar en önskad plats i fritidshem kan uppleva att de går miste om värdefull verksamhet och kamratkontakter. Tiden i fritidshemmet utgör dock bara en liten andel av skoldagen. Eleverna har därmed kvar sitt sammanhang i undervisningen och med sina kamratkontakter. Det gör det också möjligt för föräldrar att söka arbete. Det är viktigt att betona att det precis som inom förskolan kommer att finnas rätt till fritidshemsplats i de fall en elev har särskilda behov.

Ekonomiska konsekvenser

Utbildningsförvaltningen har gjort en uppskattning av antalet elever som har föräldrar som är arbetslösa eller föräldralediga utifrån den ökning i antal elever på fritids mellan år 2012 och år 2015 och har gjort en beräkning som bygger på drygt 460 elever. Det skulle medföra att kostnaden för verksamheten i fritidshem skulle minska med 12 mnkr/år. Då berörda elever är utspridda på flertalet fritidshem bedöms detta inte negativt påverka den berörda skolans möjlighet att bedriva en verksamhet med god kvalitet.